‘Dienstbaarheid en Transformatie in bijzondere tijden’

Algemene beleidsmatige en financiële kaders t.b.v. begroting 2023

1 Inleiding

Vooruitlopend op de begrotingscyclus heeft het Dagelijks Bestuur in haar vergadering van 2 februari 2022 voorliggende nota vastgesteld als kaderstelling voor de begroting van 2023. Zoals bekend, is het Dagelijks Bestuur conform artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) gehouden om vóór 15 april van 2022 de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeente van de gemeenschappelijke regeling RD Maasland ter hand te stellen.
De onzekerheden rondom o.a. de coronapandemie en het herstel van de globaliserende ontwrichting welke ook hun weerslag hebben op de grondstofprijzen, maken het dit jaar extra complex om een kadernota vorm te geven. Het moge dan ook duidelijk zijn, dat het onderhavige document extra complicerende factoren kent om prijsstijgingen en andere invloeden te voorspellen voor een totaal periode van ca. 2 jaar (februari 2022 tot eind 2023; waarvan expliciet 2023).
Desalniettemin heeft het Dagelijks bestuur en uw Managementteam met de grootste zorgvuldigheid getracht deze kadernota te vervatten met de meest actuele en aannemelijke cijfers en de daaruit voorvloeiende aannames.

2 Beleidsmatige kaders

Het bestuur van RD Maasland heeft u in de loop van 2021 via de kadernota en begroting 2022 geïnformeerd over het 'reilen en zeilen' binnen de oudste Gemeenschappelijke regeling van Nederland. Daarnaast bent u via raadsinformatiebrieven en tussentijdse rapportages op de hoogte gesteld van de stand van zaken met betrekking tot de besluitvorming rondom het nieuwe afvalbeleid. Het bestuur en het Management Team hechten grote waarde aan een goede 'harmonie' tussen Dagelijks bestuur, Algemeen bestuur, gemeenteraden van de aangesloten gemeenten en RD Maasland. Zij allen hebben tot doel uw burgers en onze commerciële klanten goed te faciliteren en te informeren over afval in het algemeen en circulariteit in het bijzonder. Dit alles doen we mede om de gestelde landelijke doelstellingen voor 2025 te realiseren, maar ook voor onze kinderen en kleinkinderen; niet alleen omdat het tijdens de klimaattop in Parijs of Glasgow is afgesproken, nee we doen het ook voor onze regio en de gemeenten Echt- Susteren, Maasgouw, Leudal en Roerdalen in het bijzonder. Afvalbeleid, circulariteit en grondstoffenmanagement begint achter de voordeur; bij ons en onze burgers!

Wereldwijde problematiek vertalen naar lokaal handelingsperspectief
Als het afgelopen jaar één feit duidelijk heeft aangetoond, is het wel de globale aandacht voor klimaat en grondstoffenstromen in het bijzonder. Mede door de coronapandemie is ook de globale verbondenheid tussen probleem en oorzaak nog eens nadrukkelijk aan het daglicht gekomen. Deze wereldwijde aandacht en de landelijke/ regionale discussie van het afgelopen jaar, laten nogmaals zien dat we allemaal ons steentje moeten bijdragen binnen deze grotere opgave. Uw (regio)samenwerkingsverband RD Maasland en uw gemeentes in het bijzonder, hebben daarin al in 2021 een duidelijke en niet mis te verstane stap gezet met uw nieuw beleid.
De grote aanvraag aan additionele materialen aan containers/ bakken was zelfs voor uw externe adviseurs een grote verrassing (in de positieve zin van het woord). Deze eerste voortekenen van het succes van dit nieuwe beleid zijn dan ook hoopgevend en vragen om bijsturing in procesmatige zin voor het lopende jaar, maar zeker ook voor het jaar 2023. Het bestuur adviseert dan ook nadrukkelijk meer te investeren in additionele communicatie en wel in een mix en spreiding; dus meer dan alleen in hardcopy documenten. Er zal een communicatiestrategie moeten worden opgesteld om de burgers nog meer en sterker te 'sturen' binnen onze taakstellingen: minder restafval en het buigen van de telkens maar stijgende kosten. Nu we het voor elkaar hebben gekregen dat afvalmanagement leeft bij onze burgers moeten we dit vooral blijven activeren; hetgeen – naar wij hopen – een langdurige aandacht en scoop brengt bij onze burgers. Bovenstaande laat onverlet, dat we het gehele proces van het nieuwe beleid moeten evalueren en uiterlijk in 2023 ter hand moeten stellen aan alle bestuurlijke geledingen binnen onze samenwerking.

Kennis en samenwerking
Zowel het Dagelijks- als ook het Algemeen bestuur heeft in 2021 een besluit genomen om meer te investeren in deskundigheid aangaande grondstoffenmanagement, circulariteit en samenwerking. Het was de nadrukkelijke wens van uw besturen om hierin te investeren, om zo de rol van RD Maasland op korte en middellange termijn te versterken en daarmee haar statutaire taak als o.a. adviseur te kunnen borgen. De kennis, de keten van grondstoffenmanagement en circulariteit is dusdanig specialistisch geworden dat wij graag willen mee evalueren in de kennis en vraagstellingen ten dienste van onze gemeenten en alle partijen die daarom vragen. Graag zouden wij (minimaal) nog meer als vraagbaak voor onze regio willen werken.

Tevens willen wij graag de schakel zijn hieromtrent; collectiviteit creëren samen met kennisinstituten om zo de samenwerking in Midden Limburg te bevorderen en onze gemeenteraadsleden, bestuurders, ambtelijke collega's en het maatschappelijk middenveld nog meer te kunnen voorzien van adequate informatie. Eveneens willen we ook investeren in stageplekken op HBO/WO niveau alsook in operationele zin op VMBO/MBO niveau. RD Maasland ziet ook een duidelijke taak bij het invullen van social return werkplekken; dit is in het verleden niet gemakkelijk gebleken, maar blijft wel ons aandacht vragen.

Het karakter van onze aangesloten gemeenten en de recentelijke zienswijze van o.a. het Waterschap Limburg aangaande de inzet van grondstoffen ten dienst van bodemvitaliteit en hittestress, willen we graag verkennen (samen met WUR en HAS) of hierin een bijdrage geleverd kan worden zoals omschreven o.a. in de Green Deal van de EU en de beleidsdocumenten m.b.t. de transitie van de Landbouw van onze provincie Limburg. Dit vraagt wellicht in 2023 een additionele investering niet zoals in 2022 in generieke zin, maar in specifieke kennis ten dienst ook van deze additionele opgave(n).

Zoals hierboven al is geschetst, is de wereld van grondstoffenmanagement een zeer specifieke en steeds meer een oligopolistische markt aan het worden (lees: prijsopdrijvend systeem). Naar verwachting zet deze trend zich door en wordt het nog belangrijker om samenwerking en netwerken te organiseren die gezamenlijk kunnen optrekken richting deze steeds meer 'krachtigere' marktpartijen. Uw Dagelijks bestuur heeft derhalve ook aangegeven meer samenwerking te willen bevorderen – via RD Maasland - binnen de gemeenten in Midden Limburg (zoals ook is gemeld tijdens de bestuurlijke ASL-vergaderingen in 2021). Tevens is er meer samenwerking noodzakelijk tussen (o.a. statutair gelijke) partnerorganisaties. Wij willen nadrukkelijk hierop investeren en dit benoemen als toekomstige investeringslijn voor de komende jaren.

Bovenstaande investeringslijnen/ denklijnen voor 2023 staan uiteraard in het teken/ ten dienste van onze aangesloten gemeenten en haar partners. RD Maasland is er voor uw en onze gemeenschappelijke primaire missie: verminderen van afval, grondstoffenmanagement, communicatie/ informatie, versterkte samenwerking en dit alles voor een scherpe prijs/ kwaliteitsverhouding.

Het Algemeen bestuur heeft dit streven vertaald naar:

RD Maasland streeft naar een duurzame samenleving waarbij in de toekomst minder plek is voor afval.
Dit streven is vertaald naar de volgende doelstellingen:

A. Verlagen van het restafval naar 100 kilogram restafval per inwoner uiterlijk in 2023.
B. Verlagen van het restafval van 100 kilogram naar 80 kilogram restafval per inwoner uiterlijk in 2025.

Wet Gemeenschappelijk regeling
Reeds in 1931 werd de samenwerking tussen gemeenten voor de eerste keer vastgelegd in de gemeentewet. Het argument om te komen tot deze actie, was: 'de steeds complexer wordende wereld'. Uiteraard kent elk tijdsgewricht haar eigen dynamiek en er zullen in die tijd ook zaken tot samenwerking hebben geleid. Echter, onze huidige uitdagingen doen daar zeker niet voor onder; de lokale overheden zijn het laatste decennia met zoveel zaken geconfronteerd geworden, dat ook deze dwingen tot samenwerking.

De Wet gemeenschappelijke regeling bestaat in 2025 vijfentwintig jaar en is recentelijk (14 december 2021) weer aangepast aan haar huidige en toekomstige 'taken'. Uit de parlementaire discussie en stukken is een 'zaak' duidelijk: deze wet is en blijft één van de belangrijkste pijlers om collectiviteit en stabiliteit te bewerkstellingen binnen complexe dossiers, waardoor er een natuurlijke balans kan ontstaan tussen de oligopolistische markt enerzijds en de lokale overheden anderzijds als opdrachtgevers. Deze dreigende disbalans heeft ook de landelijk hoge prioriteit en daarbij wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor samenwerkingsvormen in de geest van de Wgr. Graag willen wij ons in 2023 nog nadrukkelijker open opstellen voor samenwerking in welke vorm dan ook, mits deze de doelen van onze gemeenten dienen. Eveneens is er in de bovengenoemde wetwijziging aandacht gevraagd voor de invloed van de gemeenteraden. De nadrukkelijke zienswijze hierin is de gemeenteraden – daar waar door hun gewenst – anders te faciliteren binnen de bestuur-cyclus. Het Management Team van RD Maasland staat open voor een pilotstatus hieromtrent, mede gezien de statutaire status als Gemengde Regeling.
Het in 2022 ingestelde onderzoek naar onze kaderstellende documenten en de daarin – eventueel - te maken keuzes, zullen hopelijk leiden tot een extra collectiviteitsgevoel in Midden Limburg en daarbuiten.

3 Financiële kaders

Afgelopen jaar is uitvoerig toegelicht welke redenen er zijn voor de stijging van de kosten of daling van de opbrengsten.

Voor de begroting van 2023 wordt uitgegaan van de volgende financiële kaders:

- Alle in 2021 uitgevoerde diensten;
- Aanpassing inzamelfrequentie restafval; per 1-1-‘22
- Aanpassing inzamelfrequentie PMD; per 1-1-‘22
- Kosten flankerende maatregelen en extra communicatie; nieuwe beleid
- De kosten van de verwerking van ingezamelde afvalstromen op basis van de uitkomsten van de meest recente (Europese) aanbestedingen
- Besparing kosten verwerking restafval o.b.v. verwachting inzamelscenario; nieuw beleid
- Verhoogde inzameling PMD; a.g.v. nieuw beleid
- Stijging kosten composteren GFT o.b.v. verwachting inzamelscenario.
- Personeelslasten conform vigerende CAO plus 2%.
- Prijsstijging inkopen plus 3,87%.
- Handhaven poorttarief €. 15,- per 0,5m3 (met name Grof restafval en Hout)
- Handhaven poorttarief €. 7,50. Per 0,25m3

Ook in de wereld van de afvalbranche zijn er zaken die verzekerd moeten worden. Afgelopen jaar heeft het bestuur al aandacht gevraagd voor de moeilijk te verzekeren gedeelte ten aanzien van brand en ongevallen (in materialistische zin) voor ons bedrijf. Ook in 2022 en de daarop volgende jaren moeten we rekening houden met bijzonder – en daardoor duurdere – verzekeringscasussen. Hierbij moeten we o.a. denken aan een structurele verhoging van cyberverzekeringen en roerende zaken (lees: o.a. vrachtauto’s). Tevens zullen we in de loop van 2023 de voor 2022 gesloten ziekteverzuimverzekering moeten evalueren (en eventueel continueren). Hiermee komen we tegemoet aan de wens van de deelnemende gemeenten om bestaande financiële risico’s voor ons te beperken.
Ondanks een verzekering voor ziekteverzuim, zullen we eveneens moeten investeren in onze medewerkers van de buitendienst; het fysiek zware werk en de opbouw qua leeftijd geeft aanleiding om hierop extra meerjarige plannen voor te maken. Hiervoor zullen we externe ondersteuning nodig hebben om (waar nodig) persoonlijke ontwikkelingsplannen (POP) te maken.
Daar waar de premies t.o.v. het risico volgens het bestuur uit de pas dreigen te lopen, zouden zij graag een ‘risicovoorziening’ willen inrichten. Hetgeen niet moet betekenen dat er een wildgroei ontstaat aangaande voorzieningen, maar een te verantwoorde manier van risicomanagement.

Ten aanzien van de verwerking van huishoudelijk rest en gft-afval, veegvuil en kolkslib wordt opgemerkt dat deze stromen wel zijn opgenomen in de exploitatie maar niet drukken op de voorschotten. Deze worden namelijk een-op-een doorbelast naar de betreffende gemeenten. Toch wordt gemeld dat ook de kosten van deze stromen a.g.v. contract-indices of PAS-PFAS- problematiek verder zullen oplopen in 2022.

Doorlopende risico's
De begroting van de GR RD Maasland, wordt vanwege wettelijke bepalingen, reeds vroeg in het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar opgesteld. Dit houdt onder andere in dat bepaalde aannames moeten worden gemaakt. Om deze reden wordt in het boekjaar zelf daar waar nodig de begroting op onderdelen gewijzigd. Mochten deze wijzigingen gevolgen hebben voor de begrote bijdragen van de gemeenten, dan zullen deze voor zienswijze worden voorgelegd aan de gemeenteraden.
De meest voor de hand liggende risico's betreffen:

- De kosten voor het verwerken van afval;
- Brandstofkosten;
- Loonstijgingen als gevolg van nieuwe CAO afspraken;
- De vergoeding voor de ingezamelde PMD;
- Piekbelasting in de uitvoering;
- Corona
- Na-ijleffecten van het succes Nieuw Beleid
- Stijgende inflatie
- Stagnatie in globale grondstoffenmarkt
- Andere manier van facilitering voor de aangesloten gemeenten (meer kennis en communicatie)
- Kenniscentrum in generieke zin (waar gewenst specifiek voor een groter cluster); extra diensten door meer kennis te bundelen (o.a. Beleidsondersteuning)

Momenteel kan nog geen inzicht worden verschaft ten aanzien van de financiële effecten met betrekking op de wijzigingen in de afvalinzameling. De daarvoor benodigde analyse zullen in de concept- begroting 2023 worden toegelicht.
Het moge voor de lezer duidelijk zijn, dat het bijzonder moeilijk is vanuit het huidige momentum te mogen anticiperen op de toekomst en in het bijzonder naar het kalenderjaar 2023. De hoeveelheid variabelen/ marges ten aanzien o.a. van prijzen enerzijds en opbrengsten anderzijds maakt het voorliggende document aangaande deze aspecten zeer instabiel; wat moeten we nog verwachten m.b.t. stijgende brandstofprijzen of de nog steeds aanhoudende coronapandemie? Dit is allemaal zeer moeilijk te kapitaliseren op dit moment. Echter, dat veel zaken duurder zullen worden is reeds ook becijferd door het CBS, die een correctie (indexsering/ inflatie) voorspellen van 3,00 tot 3,87% aangaande het jaar 2023; hetgeen beduidend afwijkt van de inflatiecorrecties binnen de begrotingen van RD Maasland van de laatste jaren (2%).

Alles overziend aangaande het jaar 2023, heeft het bestuur in dit document wel enkele keuzes gemaakt aangaande de versterking van de positie en koersbepaling (binnen de bestaande kaders) voor RD Maasland. Deze hebben vooral als doel, mee te veranderen/ te evaluerende in onze rol binnen de wereld van afvalbeleid, grondstoffenmanagement, markt invloed, positionering, kennis, vraagstellingen vanuit aangesloten partijen en het behoefte patroon en de nieuwe scoop op onze toekomst.

Het bestuur hoopt op dan ook, op een succesvolle ***Dienstbaarheid en Transformatie in bijzondere tijden*** door en binnen RD Maasland. We moeten nu investeren om later te kunnen genereren; niet alleen voor ons, maar voor de toekomst.

Bestuur van RD Maasland 2 februari 2022 te Haelen.